

ESF, EFRO, INTERREG VA, AMIF, ATEF & RRF

Koning Albert II-laan 20, bus 23

1000 BRUSSEL

www.vlaanderen.be/vlaamse-auditautoriteit

Dhr. Koen Algoed,

Secretaris-generaal Departement Financiën en Begroting

Voorzitter Stuurgroep RRF

CC

Expertencel RRF

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk

bijlagen

vragen naar/e-mail

Tony Mortier

Tony.Mortier@vlaanderen.be

TMO/GAD/24/0066

telefoonnummer

+32 475 253 137

/

datum

16/07/2024

Betreft: Verificatie behalen mijlpaal 251: 'Preventie, opsporing en afschrikking van belangenconflicten'.

Geachte heer Algoed,

Deze brief heeft als doel de coördinerende entiteit te informeren over de verificatie van het behalen van mijlpaal 251 die behaald diende te worden in het kader van de tweede betaalaanvraag voor RRF. Dit schrijven kan daarnaast onder andere worden gebruikt als onderbouwing bij de op te stellen beheersverklaring.

De VAA staat in voor het nazicht op het behalen van de mijlpalen en streefdoelen die betrekking hebben op de tweede betaalaanvraag. In dat kader werd door de VAA het behalen van mijlpaal 251, waarvoor de coördinerende entiteit verantwoordelijk is, nagegaan. Deze mijlpaal heeft betrekking op de 'Preventie, opsporing en afschrikking van belangenconflicten' en meer bepaald op het uitvoeren van een instructie met betrekking tot het verplicht gebruik van verklaringen op eer over de afwezigheid van belangenconflicten en met betrekking tot de ex-ante controles op belangenconflicten.

Op basis van de stavingsstukken die werden aangeleverd, werden onderstaande auditwerkzaamheden verricht om een oordeel te geven over het behalen van de mijlpaal:

- Er werd nagegaan of de cover note voldeed aan de minimale vereisten;
- De ondersteunende sleuteldocumenten werden geïdentificeerd;

- De documentatie werd beoordeeld en getoetst aan het verificatiemechanisme uit de Operational Arrangements.

Mijlpaal 251 houdt het volgende in:

De coördinerende instanties in het Belgische herstel- en veerkrachtplan geven instructies aan alle uitvoerende instanties met betrekking tot voorafgaande toetsing vóór de ondertekening van het contract of de toekenning van de subsidie van het risico op belangenconflicten bij de uitvoering van maatregelen van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. Dit omvat i) verplichte verklaringen over de afwezigheid van belangenconflicten van de betrokken personen in alle stadia van de selectieprocedures voor zowel openbare aanbesteding als oproepen tot het indienen van projecten, en ii) op risicobasis, het gebruik van een passend risicoscore-instrument met het oog op de uitvoering van de in de instructies beschreven controles op belangenconflicten. In de instructies wordt een definitie gegeven van belangenconflicten overeenkomstig artikel 61 van het Financieel Reglement.

Het verificatiemechanisme vermeldt het volgende:

This document shall include as an annex the following documentary evidence:

1. Copy of the instructions to all implementing bodies with regard to ex ante verifications before the signature of the contract or the award of the grant of the risk for conflict of interest in the implementation of RRF measures. These instructions shall include the elements described in the milestone.
2. Proof that the issued instructions have been shared with the relevant implementing bodies.

De aanpak voor deze mijlpaal werd sinds november 2023 interfederaal besproken, dit zowel op administratief als op politiek niveau. Er werd interfederaal een risicoanalyse opgemaakt voor de toepassing van punt ii) van de mijlpaal, dewelke met de EC werd besproken. Deze aanpak houdt in dat op het niveau van de administratie (uitvoerende entiteiten) verklaringen op afwezigheid worden opgesteld door alle betrokken personen en dat ex-ante controles worden uitgevoerd in Arachne. Voor subsidies onder bepaalde drempels en voor overheidsopdrachten onder bepaalde drempels en/of die voldoen aan bepaalde voorwaarden (risicoindicatoren) wordt geen ex-ante controle uitgevoerd.

Vlaanderen heeft ervoor gekozen deze risicoanalyse niet toe te passen en ex-ante controles op belangenconflicten enkel toe passen bij de toekenning van subsidies en de gunning van overheidsopdrachten op het niveau van de Vlaamse beleidsdomeinen. Dit voorstel van Vlaanderen werd in een overleg op 08/07/2024 aan de EC toegelicht. De EC heeft (weliswaar zonder zich formeel uit te spreken) via mail op 12/07/2024 feedback gegeven op het voorstel. Daaruit blijkt dat – in de huidige stand van discussie met de Europese Commissie omtrent deze risicobenadering – de Europese Commissie aangeeft dat aanbestedende overheden die een RRF-subsidie ontvangen uitsluiten van de ex-ante controles bij het plaatsen van overheidsopdrachten niet in lijn is met de mijlpaal en artikel 61 van het Financieel Reglement.

Desalniettemin vermeldt de coördinerende entiteit in de instructie en cover note een aantal maatregelen op basis waarvan het oordeelt dat de risico's op belangenconflicten op die manier alsnog afdoende zouden worden afgedekt.

De VAA stelt bijgevolg het volgende vast:

- De instructie is van toepassing voor subsidieoproepen en overheidsopdrachten gegund vanaf 10/07/2024 en voorziet overgangsmaatregelen vanaf 08/12/2023 (datum van herziening PHV waarin M251 werd opgenomen). Daarbij wordt geen verklaring op eer voorzien door alle personen die betrokken waren bij het selectieproces, maar wordt

een lijst opgesteld van deze personen op basis waarvan ex-post de controle zal uitgevoerd worden in Arachne. De VAA heeft hierbij geen opmerkingen.

- In het toepassingsgebied (punt 3. III van de instructie) wordt vermeld dat de instructie van toepassing is op alle oproepen tot het indienen van projecten en overheidsaanbestedingen, gelanceerd door de uitvoerende entiteiten van het Vlaamse Herstel en Veerkrachtplan. De controles op belangenconflicten tussen de subsidieontvangers die onderworpen zijn aan de Wet op de Overheidsopdrachten en hun contractanten, worden gecontroleerd via de controles in het kader van M209.
 - Door het samenlezen van artikel 22 van de RRF-verordening, artikel 61 van het Financieel Reglement met de beschrijving van mijlpaal 251, alsook de desbetreffende interfederale aanpak die eerder door alle betrokken entiteiten werd onderschreven en de feedback van de EC is de VAA van oordeel dat de tot hiertoe aangehouden en van toepassing zijnde interpretatie inhoudt dat de ex-antecontroles in het kader van mijlpaal 251 ook dienen toegepast te worden door aanbestedende overheden die een RRF-subsidie ontvangen.
 - De controles in het kader van M209 houden in dat UBO-gegevens van de aanbestedende overheden worden vergeleken met die van de contractanten. Deze controle gebeurt enkel ex-post. Op basis van deze gegevens worden niet alle personen betrokken bij het beslissingsproces gecontroleerd, worden geen verklaringen getekend over de afwezigheid van belangenconflicten en wordt onvoldoende belangenconflicten nagegaan als gevolg van familiebanden, persoonlijke relaties, politieke gezindheid of nationaliteit, economische belangen of elk ander direct of indirect persoonlijk belang (conform lid 3 van art. 61 van het Financieel Reglement).

De VAA stelt vast dat op het niveau van aanbestedende overheden die een RRF-subsidie ontvangen geen ex-ante check op belangenconflicten wordt uitgevoerd en oordeelt dat de voorgestelde preventieve maatregelen en de huidige ex-post controle deze onvoldoende kunnen mitigeren.

- Er wordt van de personen die de verklaring op eer over de afwezigheid van belangenconflicten tekenen geen geboortedatum verzameld. Volgens de beschrijving van de indicator 'Links between related people and involved companies' (uit de manual van Arachne), wordt indien er geen match kan gemaakt worden op basis van de geboortedatum maximaal een risicoscore van 5 op 10 gegeven door Arachne. Aangezien volgens de instructie i.h.k.v. M251 enkel de risico's die rood kleuren in Arachne verder moeten onderzocht worden, dienen ofwel alle geboortedata verzameld te worden of dienen ook oranje risico's onderzocht te worden. Indien de geboortedatum niet vermeld wordt, zal de risicoindicator niet rood kleuren omdat onvoldoende zeker is dat het om dezelfde persoon gaat en zullen bijgevolg per definitie geen risico's verder onderzocht dienen te worden.

De VAA oordeelt dat de instructie de nodige elementen bevat die de mijlpaal vereist, echter enkel op het niveau van de Vlaamse beleidsdomeinen. De VAA raadt wel aan **de werkwijze van ex- ante controles in Arachne** bij te sturen. Er dient nagegaan te worden of ofwel de geboortedata van alle betrokkenen bij het selectieproces kunnen verzameld worden, ofwel dient het niveau van risicoindicator vanaf wanneer verder onderzoek vereist is verlaagd te worden, zodat mogelijke risico's kunnen onderzocht worden.

Tevens oordeelt de VAA dat er **onvoldoende controles zijn opgenomen in de instructie op het niveau van aanbestedende overheden die een RRF-subsidie hebben toegewezen gekregen** om het risico op belangenconflicten te beheersen. Daarnaast zijn de

preventieve maatregelen en de ex-post controle (zoals opgesteld in het kader van mijlpaal 209) op dit moment onvoldoende om dit op te vangen.

De VAA begrijpt dat een volledige ex-ante controle op dit niveau in de praktijk niet haalbaar is omwille van de werklast en administratieve last. Echter biedt de mijlpaal de mogelijkheid om dit aantal te reduceren op basis van een risicoanalyse. De reactie van de EC na het overleg van 08/07/2024 biedt de mogelijkheid om in deze risicoanalyse met drempels te werken. Mogelijks is dit een piste welke verder kan uitgewerkt/besproken worden.

Steunend op bovenstaande bevindingen kan de VAA niet anders dan te oordelen dat de mijlpaal op dit moment **niet behaald** is. In de komende maanden kan dit oordeel herzien worden indien de lopende discussie tussen de Europese Commissie en de Vlaamse Overheid zou leiden tot andere afspraken. De VAA voorziet bijgevolg een follow up audit in Oktober teneinde – op basis van de stand van zaken op dat moment - tot een actualisatie van huidige auditopinie over te gaan.

Hoogachtend,

Tony Mortier
Inspecteur-generaal van Financiën
Vlaamse Auditautoriteit